

HOT ISSUE

พฤษภาคม 2562

แรงงานสูงอายุในประเทศสิงคโปร์

สำนักวิชาการ
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
ตาวนโหลตเอกสารใต้ที่
<http://www.parliament.go.th/library>

แรงงานสูงอายุในประเทศไทย

ปัจจุบันประเทศไทยได้ก้าวเข้าสู่สังคมสูงวัยโดยสมบูรณ์ (Aged Society) ซึ่งมีจำนวนประชากรอายุ 65 ปีขึ้นไป เป็นสัดส่วนที่มากกว่าร้อยละ 14 ของจำนวนประชากรทั้งหมด ประกอบกับอัตราการเกิดของประชากรลดน้อยลงอย่างต่อเนื่อง รัฐบาลจึงได้กำหนดนโยบาย **“Singapore National Blueprint”** เพื่อรองรับสภาวะขาดแคลนแรงงาน และพัฒนาแรงงานที่มีอยู่อย่างจำกัดให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

โดยรัฐบาลได้ดำเนินการผ่าน **5** นโยบาย ดังนี้

1

นโยบายเพิ่มทักษะทางอาชีพ

ส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ขั้นพื้นฐาน การเรียนรู้เฉพาะด้าน และโปรแกรมทักษะแรงงานในอนาคต โดยสนับสนุนค่าใช้จ่าย ให้ผู้เข้ารับการอบรมและส่งเสริมความร่วมมือจากหน่วยงานอื่น ๆ

2

นโยบายส่งเสริมการจ้างงาน และการเพิ่มความมั่นคงทางการเงิน

- สนับสนุนให้บริษัทเอกชนจ้างงานแก่ผู้สูงอายุ
- ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุเข้าร่วมกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ
- สนับสนุนให้บริษัทจัดสร้างสภาพแวดล้อม และสิ่งอำนวยความสะดวกแก่แรงงานสูงอายุ

3

นโยบายส่งเสริมให้ผู้หญิงทำงาน

ส่งเสริมการศึกษา และเปิดโอกาสทางอาชีพให้แก่แรงงานหญิง

4

นโยบายสวัสดิการเพื่อแรงงานสูงอายุ

- ให้บริการทางสุขภาพที่มีคุณภาพ
- จัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนการศึกษา
- จัดสรรเงินอุดหนุนให้แก่หน่วยงานต่าง ๆ เพื่อจัดให้มี สิ่งอำนวยความสะดวกต่อการทำงานของผู้สูงอายุ

5

นโยบายขยายการเกษียณอายุ

แรงงานเกษียณได้ที่อายุ 62 ปี

และสามารถต่ออายุการทำงานได้ถึงอายุ 67 ปี

กลุ่มงานบริการวิชาการ 3 สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

<http://library2.parliament.go.th/library>

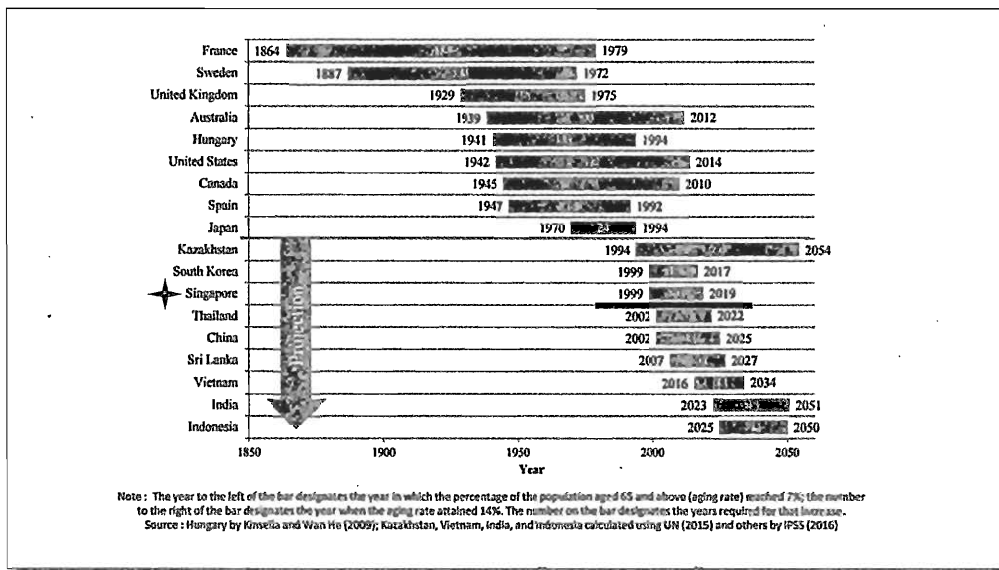
แรงงานสูงอายุในประเทศสิงคโปร์

นางสาวโสธรา พิภพหลอม

วิทยากรปฏิบัติการ

กลุ่มงานบริการวิชาการ 3 สำนักวิชาการ

การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุเป็นประเด็นปัญหาที่สำคัญของหลายประเทศ โดยเฉพาะประเทศที่พัฒนาแล้วมักเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุก่อนประเทศกำลังพัฒนา ซึ่งประเทศในแถบยุโรปส่วนใหญ่ได้เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุตั้งแต่ ค.ศ. 1864-1947 และตามมาด้วยประเทศในภูมิภาคเอเชีย เช่น ประเทศญี่ปุ่น สาธารณรัฐเกาหลี สาธารณรัฐสิงคโปร์ และราชอาณาจักรไทย ซึ่งการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุได้ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศในหลายด้าน เช่น ทิศทางของตลาดแรงงาน การชะลอตัวทางเศรษฐกิจ การเพิ่มภาระทางสวัสดิการสังคม ความมั่นคงทางการเงิน และคุณภาพชีวิตของประชากร เป็นต้น โดยนักวิชาการได้แบ่งประเภทของสังคมผู้สูงอายุ เป็น ๒ ระดับ คือ สังคมผู้สูงอายุ (Aging Society)* และสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ (Aged Society)**

ภาพที่ 1 ระยะเวลาที่ใช้ในการเปลี่ยนแปลงจากสังคมผู้สูงอายุเป็นสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์

ที่มา: UN World Population Prospects (2015) โดย จารีย์ ปิ่นทอง, ธนภรณ์ จิตตินันท์, ประภัสสร

แสวงสุขสันต์ และ ณิชนางค์ กุลนาถศิริ, 2561

* สังคมผู้สูงอายุ (Aging Society) หมายถึง สังคมที่มีประชากรอายุ 65 ปีขึ้นไป และเป็นสัดส่วนที่มากกว่าร้อยละ 7 ของจำนวนประชากรทั้งหมด

** สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ (Aged Society) หมายถึง สังคมที่มีประชากรอายุ 65 ปีขึ้นไป และเป็นสัดส่วนที่มากกว่าร้อยละ 14 ของจำนวนประชากรทั้งหมด

สาธารณรัฐสิงคโปร์ (Republic of Singapore) หรือ ประเทศสิงคโปร์ ตั้งอยู่บนเกาะในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ทวีปเอเชีย เป็นประเทศที่เล็กที่สุดในภูมิภาคแต่มีจำนวนประชากรหนาแน่นที่สุด ปัจจุบันมีอัตราการเกิดและอัตราการเจริญพันธุ์ต่ำที่สุดในภูมิภาค ในขณะที่เดียวกันเป็นประเทศที่ประชากรมีอายุชั้ยยืนยาวมากที่สุดโดยเฉลี่ยอยู่ที่ประมาณ 82.3 จากรายงานการศึกษาเรื่อง “โครงการศึกษาด้านโครงสร้างเศรษฐกิจไทยที่มีนัยต่อการดำเนินนโยบาย” (จารีย์ ปิ่นทอง และคณะ, 2561) พบว่า พ.ศ. 2562 ประเทศสิงคโปร์ได้ก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ (Aged Society) โดยใช้เวลาในการเปลี่ยนผ่านจากสังคมผู้สูงอายุเป็นสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์เพียง 20 ปี ซึ่งเป็นความท้าทายของรัฐบาลที่ต้องเร่งดำเนินการเพื่อนำพาประเทศให้อยู่ร่วมกับบริบทของความเปลี่ยนแปลงทางสังคมภายในประเทศและสภาวะความเปลี่ยนแปลงภายนอกประเทศอีกด้วย (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2558)

ปัจจุบันประเทศสิงคโปร์มีอัตราส่วนของประชากรที่ไม่ได้ทำงานอยู่ร้อยละ 20 และคาดการณ์ว่าอีกประมาณ 10 ปี อัตราส่วนของประชากรที่ไม่ได้ทำงานจะปรับเพิ่มเป็นร้อยละ 50 โดยส่วนใหญ่เป็นแรงงานผู้สูงอายุที่ไม่สามารถทำงานได้และประชากรวัยเด็ก ประกอบกับในช่วง 60 ปีที่ผ่านมา อัตราการเกิดของประชากรลดลงอย่างต่อเนื่อง จึงทำให้ประเทศสิงคโปร์มีโอกาสเกิดภาวะขาดแคลนแรงงานได้สูง ทั้งนี้ประเทศสิงคโปร์ได้ให้ความสำคัญต่อสภาวะสังคมผู้สูงอายุอย่างจริงจังโดยได้กำหนดเป็นนโยบายแห่งชาติ หรือ Singapore National Blueprint เพื่อรองรับสภาวะดังกล่าวและมีการขับเคลื่อนการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ อย่างเป็นรูปธรรม (จารีย์ ปิ่นทอง และคณะ, 2561, น. 9)

Smart Nation กับสังคมผู้สูงอายุในประเทศสิงคโปร์

“นโยบายประเทศอัจฉริยะ (Smart Nation)” เป็นนโยบายของรัฐบาลประเทศสิงคโปร์ซึ่งได้เริ่มดำเนินนโยบายตั้งแต่ พ.ศ. 2557 โดยการนำเทคโนโลยีเครือข่ายสารสนเทศมาใช้ในการพัฒนาประเทศเพื่อต้องการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างพื้นฐานของประเทศเป็นระบบดิจิทัลในทุกมิติอย่างครอบคลุม เช่น มิติด้านเทคโนโลยี มิติด้านสิ่งแวดล้อม มิติด้านการศึกษา มิติด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ มิติด้านสาธารณสุข มิติด้านการจัดระเบียบทางสังคม เป็นต้น โดยนโยบายที่เกี่ยวข้องต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศนั้น รัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาและยกระดับการศึกษาของประชาชนเป็นสำคัญ รัฐบาลได้สนับสนุนการลงทุนในสินทรัพย์ทางปัญญาเป็นจำนวนมากเพื่อขับเคลื่อนและดำเนินนโยบายการพัฒนาประเทศด้วยเศรษฐกิจฐานความรู้

ประเทศสิงคโปร์ได้จัดโครงการ “Skill Future Credit” เพื่อส่งเสริมการศึกษาของประชาชนอย่างต่อเนื่องเพื่อลดช่องว่างทางทักษะอาชีพ โดยได้สนับสนุนให้ประชาชนที่มีอายุไม่ต่ำกว่า 25 ปี เข้าร่วมโครงการเนื่องจากประชาชนในกลุ่มดังกล่าวเป็นกลุ่มแรงงานที่สามารถนำทักษะ ความรู้ ที่ได้รับจากการศึกษามาใช้ในการประกอบอาชีพได้อย่างแท้จริง

นอกจากนี้รัฐบาลยังได้จัดตั้งหน่วยงาน Workforce Singapore (WSG) ซึ่งอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงแรงงาน (The Ministry of Manpower) โดยมีหน้าที่ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาแรงงานในระดับท้องถิ่นให้สามารถทำงานได้ตรงตามความต้องการของตนเองและตลาดแรงงาน WSG จะจัดทา

ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านจากทั้งในประเทศและต่างประเทศให้เข้ามาถ่ายทอดความรู้และสอนงานให้กับแรงงานในท้องถิ่น (กระทรวงการต่างประเทศ, ศูนย์ธุรกิจสัมพันธ์ กรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศ, 2560)

อีกทั้ง รัฐบาลยังได้นำเทคโนโลยีขั้นสูงมาปรับใช้ในการให้บริการทางการแพทย์สำหรับผู้สูงอายุอีกด้วย เช่น เครื่องมือสมาร์ทโฟนที่ได้ออกแบบแพลตฟอร์มเพื่ออำนวยความสะดวกต่อการให้บริการและช่วยประหยัดค่าใช้จ่ายในการดำเนินชีวิตแก่ผู้สูงอายุ การใช้ระบบติดตามทางไกลออนไลน์เพื่อติดตามการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุได้ตลอดเวลา การให้บริการติดตามการใช้ไฟฟ้าและประปาผ่านสมาร์ทโฟน แอปพลิเคชันสำหรับรายงานเหตุการณ์ฉุกเฉินโดยจะมีทีมอาสาสมัครคอยให้ความช่วยเหลือก่อนนำผู้ป่วยส่งถึงโรงพยาบาล เป็นต้น (สถณี อาชวานันทกุล, 2561)

จากตัวอย่างการพัฒนาประเทศผ่านนโยบาย Smart Nation ของประเทศสิงคโปร์ ทำให้ทราบถึงแนวทางการบริหารจัดการประเทศให้สอดคล้องกับสังคมผู้สูงอายุโดยการนำเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยมาปรับใช้ผ่านการจัดบริการสาธารณะต่าง ๆ เพื่อต้องการอำนวยความสะดวกต่อการดำเนินชีวิตของประชาชนและยังเป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนอีกด้วย

อย่างไรก็ตาม แม้ว่ารัฐบาลประเทศสิงคโปร์จะพยายามผลักดันนโยบายดังกล่าวเพื่อรองรับสภาวะสังคมผู้สูงอายุแล้วนั้น แต่ทว่า ก็ยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากสังคมผู้สูงอายุได้อย่างเป็นรูปธรรม เนื่องจากสังคมมีความพลวัตมากขึ้นส่งผลให้รูปแบบการทำงาน การดำเนินชีวิตของประชาชนเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ผู้สูงอายุจำนวนมากจึงไม่สามารถปรับตัวได้เท่าทันต่อเทคโนโลยีและความเปลี่ยนแปลง อีกทั้งปัญหาดังกล่าวยังส่งผลกระทบต่อตลาดแรงงาน เศรษฐกิจ และสังคมของประเทศในวงกว้างเช่นกัน

นโยบายรองรับแรงงานผู้สูงอายุของประเทศสิงคโปร์

ประเทศสิงคโปร์มีจำนวนผู้สูงอายุเพิ่มมากขึ้นทุกปี ในขณะที่อัตราการเกิดน้อยลงจึงส่งผลให้เกิดปัญหาขาดแคลนแรงงานในหลายสาขาอาชีพ รัฐบาลจึงได้มีนโยบายเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยมุ่งเน้นการบูรณาการการทำงานร่วมกันของหน่วยงานต่าง ๆ เป็นสำคัญ ซึ่งการขับเคลื่อนนโยบายมีองค์ประกอบสำคัญ 4 ประการ ดังนี้

- 1) ต้องครอบคลุมมิติทางสวัสดิการสังคมอย่างหลากหลาย
- 2) มุ่งเน้นการให้สวัสดิการจูงใจแรงงานเพื่อให้แรงงานดังกัยภาพของตนออกมาใช้อย่างเต็มความสามารถ
- 3) จัดสวัสดิการเพื่อช่วยเหลือครอบครัวของผู้สูงอายุอย่างมีคุณภาพ
- 4) ส่งเสริมการบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ

ซึ่งจากแนวทางการขับเคลื่อนดังกล่าวแล้วนั้น รัฐบาลได้ดำเนินการผ่านนโยบาย ดังตัวอย่างต่อไปนี้ (จารีย์ ปิ่นทอง และคณะ, 2561, น. 10-12)

1. นโยบายเพิ่มทักษะทางอาชีพ

ประเทศสิงคโปร์ได้ให้ความสำคัญต่อยุทธศาสตร์เพิ่มทักษะแรงงานเป็นอย่างมาก โดยได้กำหนดนโยบายส่งเสริมทักษะแรงงานในรูปแบบการเรียนรู้ขั้นพื้นฐาน การเรียนรู้เฉพาะด้าน และโปรแกรมทักษะแรงงานในอนาคต ซึ่งแต่ละโปรแกรมจะจัดให้มีการศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบ และจัดให้มีการอบรมตลอดการทำงาน

ซึ่งรัฐบาลได้มุ่งสนับสนุนให้แก่กลุ่มแรงงานที่มีอายุตั้งแต่ 25 ปีขึ้นไป เป็นสำคัญ โดยได้สนับสนุนค่าใช้จ่ายระหว่างการอบรมให้แก่ผู้เข้าร่วมคนละ 500 ดอลลาร์สิงคโปร์ อีกทั้ง รัฐบาลยังได้ส่งเสริมความร่วมมือในการพัฒนาทักษะแรงงานจากหน่วยงานต่าง ๆ เช่น สถาบันการศึกษา บริษัทเอกชน หน่วยงานราชการ และผู้เชี่ยวชาญจากต่างประเทศ เป็นต้น เพื่อให้แรงงานสามารถพัฒนาทักษะการทำงานให้เหมาะสมกับตนเองและสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานได้อย่างเหมาะสม

2. นโยบายส่งเสริมการจ้างงานและการเพิ่มความมั่นคงทางการเงิน

รัฐบาลประเทศสิงคโปร์ได้สนับสนุนให้บริษัทเอกชนจ้างงานแก่ผู้สูงอายุเพื่อสร้างรายได้ให้แก่ผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่องโดยได้สนับสนุนเงินแก่บริษัทที่จ้างผู้สูงอายุเข้าทำงาน แต่มีเงื่อนไขให้ผู้สูงอายุเข้าร่วมกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ (Central Provident Fund) เพื่อให้ภาครัฐสามารถเข้ามาดูแลการวางแผนเงินบำนาญ ค่ารักษาพยาบาล และค่าเล่าเรียนบุตรให้แก่ผู้สูงอายุ ซึ่งการเข้าร่วมกองทุนสำรองเลี้ยงชีพจะช่วยเป็นหลักประกันยามเกษียณและเป็นการส่งเสริมการออมของผู้สูงอายุ อีกทั้ง รัฐบาลยังได้สนับสนุนให้บริษัทจัดสร้างสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกที่เอื้อต่อการทำงานของผู้สูงอายุอีกด้วย

3. นโยบายส่งเสริมให้ผู้หญิงทำงาน

จากการศึกษาพบว่าผู้หญิงวัยทำงานในประเทศสิงคโปร์ที่แต่งงานแล้วและมีลูกมักจะออกจากงานเพื่อมาดูแลลูก และเมื่อลูกโตในระดับหนึ่งจึงกลับมาทำงานแต่จะกลับมาทำงานในลักษณะงานนอกระบบเนื่องจากเห็นว่ามีความยืดหยุ่นมากกว่างานในระบบส่งผลให้แรงงานในประเทศสิงคโปร์ส่วนใหญ่เป็นแรงงานชายมากกว่าแรงงานหญิง นอกจากนี้ ยังเกิดจากทัศนคติทางสังคมที่ยอมรับและให้โอกาสความก้าวหน้าทางอาชีพแก่แรงงานชายมากกว่าแรงงานหญิง จากสาเหตุดังกล่าวล้วนเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้แรงงานหญิงลาออกในช่วงที่ต้องดูแลครอบครัวและขาดแคลนแรงงานหญิงในตลาดแรงงาน รัฐบาลจึงได้กำหนดนโยบายส่งเสริมการศึกษาและการเปิดโอกาสทางอาชีพที่เท่าเทียมให้แก่ผู้หญิงเพื่อสนับสนุนให้ผู้หญิงกลับเข้ามาทำงาน ปัจจุบันผู้หญิงส่วนใหญ่ในประเทศสิงคโปร์จึงจบการศึกษาระดับปริญญาตรีและมีบทบาทในการทำงานทั้งในภาครัฐและภาคเอกชนเพิ่มมากขึ้น

4. นโยบายสวัสดิการเพื่อแรงงานสูงอายุ

รัฐบาลประเทศสิงคโปร์ได้จัดสวัสดิการเพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตแก่แรงงานสูงอายุในหลายรูปแบบ เช่น การจัดสวัสดิการดูแลผู้สูงอายุในราคาเยอมาเพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถเข้าถึงการให้บริการทางสุขภาพที่มีคุณภาพได้อย่างทั่วถึง การจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนการศึกษาเกี่ยวกับหลักสูตรการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ การจัดสรรเงินอุดหนุนให้แก่หน่วยงานต่าง ๆ เพื่อจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกต่อการทำงานของผู้สูงอายุ เช่น การออกแบบอาคาร ระบบขนส่งมวลชน และอุปกรณ์เครื่องใช้สำนักงาน เป็นต้น

5. นโยบายขยายการเกษียณอายุ

จากรายงานของกระทรวงแรงงานประเทศสิงคโปร์พบว่า พ.ศ. 2561 ค่ามัธยฐานอายุของประชากรสิงคโปร์อยู่ที่ 41 ปี และมีจำนวนประชากรเพิ่มขึ้นจาก พ.ศ. 2551 เพียงร้อยละ 14 เห็นได้ว่า ประชากรเกิดใหม่มีจำนวนน้อยลงแต่จำนวนประชากรสูงอายุกลับเพิ่มมากขึ้น ดังนั้น รัฐบาลจึงจำเป็นต้องขยายอายุการทำงาน of แรงงานเพื่อให้แรงงานมีรายได้เพียงพอต่อการดำรงชีวิตและสามารถช่วยลดภาระความช่วยเหลือ

จากรัฐบาล ซึ่งปัจจุบันกฎหมายของประเทศสิงคโปร์กำหนดให้แรงงานสามารถเกษียณได้ที่อายุ 62 ปี และสามารถขอต่ออายุการทำงานได้ถึงอายุ 67 ปี (“สิงคโปร์ขยายเพดานอายุเกษียณรับสังคมสูงวัย,” 2562)

นโยบายส่งเสริมการทำงานของผู้สูงอายุเพื่อลดปัญหาขาดแคลนแรงงานของประเทศสิงคโปร์มีอย่างครอบคลุมในทุกช่วงวัยแรงงาน โดยเริ่มตั้งแต่ต้นนโยบายส่งเสริมให้แรงงานมีทักษะทางอาชีพ นโยบายส่งเสริมความมั่นคงทางการทำงาน นโยบายส่งเสริมให้ผู้หญิงที่มีครอบครัวแล้วกลับมาทำงาน นโยบายต่ออายุการทำงานของแรงงาน และนโยบายจัดสวัสดิการเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่แรงงานสูงอายุ เป็นต้น อย่างไรก็ตาม แม้ว่าจะมีนโยบายเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุอย่างครอบคลุมแล้วนั้นแต่ยังเป็นความท้าทายของรัฐบาลที่ต้องมีการติดตามผลตอบรับและผลกระทบจากนโยบายดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง หากนโยบายใดสามารถช่วยเพิ่มจำนวนแรงงานในตลาดแรงงานได้อย่างเหมาะสมก็ควรให้มีการดำเนินนโยบายต่อไป แต่ทว่านโยบายใดที่ไม่สามารถแก้ไขปัญหาให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมก็ควรปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้สามารถบริหารจัดการแรงงานให้สอดคล้องกับสถานะสังคมผู้สูงอายุและสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานได้อย่างแท้จริง

การคุ้มครองลูกจ้างกรณีเกษียณอายุ

นับตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2555 ประเทศสิงคโปร์ได้ประกาศใช้กฎหมาย “The Retirement and Re-employment Act (RRA)” แทนกฎหมาย The Retirement Age Act (RAA) โดยกฎหมายใหม่ได้ประกาศใช้บังคับกับผู้มีถิ่นฐานถาวรในประเทศสิงคโปร์และลูกจ้างที่มีสัญชาติสิงคโปร์ทุกคน สำคัญของกฎหมาย คือ การกำหนดให้ลูกจ้างสามารถเกษียณอายุการทำงานที่อายุ 62 ปี แต่นายจ้างสามารถจ้างต่ออายุการทำงานต่อไปได้ โดยมีการทำสัญญาจ้างงานเป็นรายปีจนกว่าลูกจ้างจะอายุครบ 67 ปี ทั้งนี้กฎหมายได้อนุญาตให้นายจ้างและลูกจ้างสามารถต่อรองอัตราค่าจ้างกันได้เอง โดยคำนึงถึงความเหมาะสมของลักษณะการทำงาน หน้าที่ความรับผิดชอบ ความอาวุโสของการทำงาน และระบบเงินเดือน อย่างไรก็ตาม หากนายจ้างไม่สามารถรับลูกจ้างกลับเข้าทำงานได้ตามเงื่อนไขที่กฎหมายบังคับ นายจ้างต้องจ่ายเงินที่เรียกว่า One-Off Employment Assistance Payment (EAP) ให้แก่ลูกจ้างเพื่อให้ลูกจ้างใช้ดำรงชีพขณะที่กำลังหางานใหม่โดยเป็นจำนวนสามเท่าของเงินเดือนเป็นอย่างน้อย (กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน, 2558)

แนวโน้มการจ้างงานในประเทศสิงคโปร์

ปัจจุบันประเทศสิงคโปร์มีการนำเทคโนโลยีมาปรับใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันของประชาชนเพิ่มมากขึ้นและยังมีแนวนโยบายที่สนับสนุนอุตสาหกรรมหุ่นยนต์ให้สามารถแข่งขันได้ในเวทีระดับโลก โดยใน พ.ศ. 2561 อุตสาหกรรมหุ่นยนต์ในประเทศสิงคโปร์มีมูลค่าสูงถึง 20 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ และคาดว่าใน พ.ศ. 2568 มูลค่าอุตสาหกรรมหุ่นยนต์จะเติบโตขึ้นถึง 80 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ โดยใน พ.ศ. 2558 ประเทศสิงคโปร์ได้เปิดตัวโครงการ “The National Robotics Program” เพื่อขับเคลื่อนงานวิจัยด้านเทคโนโลยีหุ่นยนต์และพัฒนาการให้บริการด้านการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุ เช่น การใช้หุ่นยนต์พยุงหลังแทนเจ้าหน้าที่ที่ต้องดูแลผู้สูงอายุ การใช้หุ่นยนต์จัดยาในโรงพยาบาล การใช้หุ่นยนต์ให้บริการในร้านอาหาร และการใช้หุ่นยนต์ให้บริการด้านสันติภาพแก่ผู้สูงอายุ เป็นต้น (กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ, 2561, น. 3-5)

จากนโยบายรัฐบาลของประเทศสิงคโปร์ที่มุ่งเน้นการนำเทคโนโลยีและหุ่นยนต์มาปรับใช้ในหลายธุรกิจ ซึ่งจำเป็นต้องใช้แรงงานที่มีความรู้ ความชำนาญเฉพาะด้าน แต่ทว่า ชัดแย้งกับสภาวะทางสังคมที่แรงงานในประเทศส่วนใหญ่เป็นแรงงานผู้สูงอายุซึ่งมักจะปรับตัวได้ช้าและเรียนรู้ไม่เท่าทันต่อเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้ตลาดแรงงานของประเทศสิงคโปร์ขาดแคลนแรงงานด้านเทคนิคที่จำเป็นต้องใช้เทคโนโลยีขั้นสูงในการทำงาน รัฐบาลประเทศสิงคโปร์จึงจำเป็นต้องจ้างแรงงานต่างชาติให้เข้ามาทำงานที่ต้องใช้ทักษะเฉพาะด้าน เช่น งานด้าน Artificial Intelligence (AI) หรือระบบงานปัญญาประดิษฐ์ ซึ่งเป็นศาสตร์แขนงหนึ่งทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่มีพื้นฐานมาจากระบบคอมพิวเตอร์โดยมุ่งพัฒนาระบบคอมพิวเตอร์ให้มีความสามารถและอัจฉริยะคล้ายคลึงมนุษย์ อย่างไรก็ตาม รัฐบาลยังสงวนงานบางอย่างให้แก่แรงงานภายในประเทศของตนก่อน เพื่อลดปัญหาแรงงานต่างชาติเข้ามาแย่งงาน และรัฐบาลยังมีนโยบายพัฒนาประชากรสิงคโปร์ให้มีความรู้ด้านเทคโนโลยีอย่างหลากหลาย โดยสนับสนุนให้ผู้เชี่ยวชาญจากต่างประเทศเข้ามาสอนงานแก่แรงงานในประเทศเพื่อให้แรงงานในประเทศได้มีความรู้ ความชำนาญสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพอีกด้วย

บทสรุปและข้อเสนอแนะของผู้ศึกษา

ปัจจุบันประเทศสิงคโปร์ได้ก้าวเข้าสู่สังคมสูงวัยโดยสมบูรณ์ (Aged Society) หรือเป็นประเทศที่มีประชากรอายุ 65 ปีขึ้นไป และเป็นสัดส่วนมากกว่าร้อยละ 14 ของจำนวนประชากรทั้งหมด ประกอบกับอัตราการเกิดของประชากรลดน้อยลงอย่างต่อเนื่อง รัฐบาลจึงได้กำหนดนโยบาย “Singapore National Blueprint” เพื่อรองรับสภาวะขาดแคลนแรงงานในอนาคตและพัฒนาแรงงานที่มีอยู่อย่างจำกัดให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด โดยได้บูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ให้มีแนวทางการทำงานไปในทิศทางเดียวกัน

เมื่อ พ.ศ. 2557 รัฐบาลประเทศสิงคโปร์ได้เปิดตัวนโยบาย “ประเทศอัจฉริยะ (Smart Nation)” โดยมีการนำเทคโนโลยีเครือข่ายสารสนเทศมาปรับใช้ในการพัฒนาประเทศอย่างหลากหลาย เช่น ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านการศึกษา ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ด้านการพัฒนาสังคม และด้านสาธารณสุข เป็นต้น อีกทั้ง ยังได้มีนโยบายและมาตรการต่าง ๆ เพื่อรับสังคมผู้สูงอายุอีกมากมาย เช่น นโยบายขยายการเกษียณอายุซึ่งปัจจุบันกำหนดให้แรงงานเกษียณที่อายุ 62 ปี และสามารถต่ออายุการทำงานได้ถึงอายุ 67 ปี นโยบายส่งเสริมการจ้างงานผู้สูงอายุและการเพิ่มความมั่นคงทางการเงิน นโยบายเพิ่มทักษะอาชีพ นโยบายส่งเสริมให้ผู้หญิงทำงาน และนโยบายส่งเสริมสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุ เป็นต้น นอกจากนี้ รัฐบาลยังได้ประกาศและบังคับใช้กฎหมาย The Retirement and Re-employment Act (RRA) กับแรงงานที่มีถิ่นฐานถาวรในประเทศและมีสัญชาติสิงคโปร์ทุกคนให้สามารถต่ออายุการทำงานกับนายจ้างได้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย โดยให้สิทธินายจ้างและลูกจ้างตกลงเงื่อนไขการทำงานร่วมกัน และหากนายจ้างใดไม่สามารถจ้างแรงงานให้ทำงานต่อได้ตามเงื่อนไขที่กฎหมายบังคับ นายจ้างต้องจ่ายเงินให้แก่ลูกจ้างเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการดำรงชีพระหว่างหางานใหม่หรือระหว่างว่างงานซึ่งเป็นจำนวนสามเท่าของเงินเดือนเป็นอย่างน้อย

เห็นได้ว่า จากแนวนโยบายการพัฒนาประเทศที่มุ่งขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยีภายใต้บริบทสังคมผู้สูงอายุของประเทศสิงคโปร์นั้น เป็นความท้าทายของรัฐบาลที่จะต้องบริหารจัดการแรงงานอย่างไรให้สอดคล้องกับแนวนโยบายการพัฒนาของประเทศที่ปรับตัวกับบริบทของสังคมโลกที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว เช่นเดียวกับประเทศไทยที่จะเข้าสู่สังคมสูงวัยโดยสมบูรณ์ในไม่ช้านี้ แนวนโยบายการบริหารจัดการประเทศภายใต้บริบทสังคมผู้สูงอายุของประเทศสิงคโปร์ซึ่งเป็นประเทศเพื่อนบ้านและมีสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมที่คล้ายคลึงกับประเทศไทยจึงเป็นประเทศตัวอย่างที่รัฐบาลไทยควรศึกษาแนวทางในการบริหารจัดการผู้สูงอายุในประเทศไทยทั้งในด้านการจ้างงานผู้สูงอายุ การขยายเวลาเกษียณอายุ การจัดสวัสดิการดูแลผู้สูงอายุที่ยังแข็งแรง การจัดสวัสดิการดูแลผู้สูงอายุที่ชราภาพ เป็นต้น

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ. (กันยายน 2561). **เทรนด์การจ้างงานบุคลากรด้านเทคนิคในสิงคโปร์.**

สืบค้น 5 เมษายน 2562 จาก

https://www.ditp.go.th/ditp_web61/article_sub_view.php?filename=contents_attach/319513/319513.pdf&title=319513&cate=507&d=0

กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน. (2558). **รายงานฉบับสมบูรณ์ โครงการจัดทำฐานข้อมูลสวัสดิการแรงงานของประเทศสมาชิกประชาคมอาเซียน.** สืบค้น 18 เมษายน 2562 จาก

<http://welfare.labour.go.th/2018/index.php/2014-08-25-08-28-13/50-2015-02-25-07-56-35>

กรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศ. (12 มีนาคม 2560). **สิงคโปร์เสริมการเรียนรู้สู่ Smart Nation.**

สืบค้น 10 เมษายน 2562 จาก https://globthailand.com/singapore_0003/

เกษรา ชัยเหลืออยู่โร. (2557). **รายงานการศึกษาส่วนบุคคล เรื่อง การศึกษาเปรียบเทียบระบบสวัสดิการสังคมระหว่างประเทศไทยและประเทศสิงคโปร์.** สืบค้น 5 เมษายน 2562 จาก

<http://www.mfa.go.th/dvifa/contents/filemanager/files/nbt/nbt6/IS/IS6031.pdf>

จรรย์ ปิ่นทอง, ธนภรณ์ จิตตินันท์, ประภัสสร แสงสุขสันต์, และ ณิชนางค์ กุลนาถศิริ (กรกฎาคม 2561).

สังคมสูงวัยกับความท้าทายของตลาดแรงงานไทย. สืบค้น 5 เมษายน 2562 จาก

<https://www.bot.or.th/Thai/MonetaryPolicy/EconomicConditions/AAA/AgePeriodCohort.pdf>

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. (พฤศจิกายน 2558). **โครงการข้อมูลกฎหมายอาเซียนระยะต่อเนื่อง เรื่อง “กฎหมายของประเทศสิงคโปร์และข้อมูลกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสังคม วัฒนธรรม การเมือง และความมั่นคงของประเทศสิงคโปร์”.** สืบค้น 5 เมษายน 2562 จาก

<file:///D:/Users/Parliament/Downloads/%E0%B8%A3%E0%B8%B2%E0%B8%A2%E0%B8%87%E0%B8%B2%E0%B8%99%E0%B8%82%E0%B9%8.pdf>

สฤณี อาชวานันทกุล. (9 กรกฎาคม 2561). **“คน” ต้องมาก่อน “เทคโนโลยี” วิธีคิดและวิธีจัดการ “สมาร์ทซิตี้” ของสิงคโปร์.** สืบค้น 10 เมษายน 2562 จาก <https://thaipublica.org/2018/07/singapore-smart-city-2/>

สิงคโปร์ขยายเขตอายุเกษียณรับสังคมสูงวัย. (7 มีนาคม 2562). **Voice.** สืบค้น 5 เมษายน 2562

จาก <https://voicetv.co.th/read/CWIPn0KSb>

ภาษาต่างประเทศ

Ministry of Manpower. (1 April 2019). **Responsible re-employment.** Retrieved April 23, 2019 from <https://www.mom.gov.sg/employment-practices/re-employment>